

4. Leech et al. 2009. *Change in Contemporary English*. Cambridge: Cambridge University Press.

5. Smith, A. 2009. Light verbs in Australian, New Zealand and British English. In Peters, P., Collins, P., Smith, A., *Comparative Studies in Australian and New Zealand English – Grammar and Beyond*, pp. 139–155. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

С.А. Матвеева, к. філол. н., доцент
НПУ імені М.П. Драгоманова

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ І КОРПУС ПАРАЛЕЛЬНИХ ТЕКСТІВ

Основним завданням перекладача є відтворення тексту оригіналу мовою перекладу з максимальним збереженням функційних, семантичних й образних складових вихідного тексту. Будь-який художній текст є складною системою смислів, а наявність інтертекстуальності в тексті значно ускладнює переклад. Імпліцитність смислів та множинність інтерпретацій вимагають від перекладача проведення глибокого аналізу тексту оригіналу та вибору підходу до перекладу кожного окремого тексту.

Можливості повного й точного відтворення інтертекстуальності при перекладі практично не існує. Іноколи перекладач пропонує читачеві адекватну з його точки зору заміну інтертексту, спираючись на концепцію *одомашнення*. В таких випадках переклад часто перетворюється на імітацію – смислів, ідей, духу і підтексту. В інших випадках перекладач зберігає інтертекст оригіналу, що майже завжди призводить до втрати певних нюансів й відтінків, закладених автором оригіналу в складну систему інтертекстуальних зв'язків. Отже питання пошуку шляхів і засобів максимального збереження смислу при перекладі художнього тексту, що містить інтертекстуальні елементи, залишається відкритим.

Метою нашого дослідження є виявлення ролі корпусу паралельних текстів у збереженні інтертекстуальних зв'язків і відтворенні глибинної діалогічності текстів, закладеної автором оригіналу, при перекладі художніх творів.

На сьогодні існує декілька підходів до розуміння суті інтертекстуальної взаємодії текстів. У нашій роботі під *інтертекстуальністю* розуміємо “наявність у певному тексті слідів інших текстів” [2, с. 191] у вияві “свідомого використання цитат чи ремінісценцій із різних текстів” [3, с. 70].

Відомо, що предметом запозичення з подальшим цитуванням найчастіше стають фрагменти класичних або знакових для культури свого часу творів. Іншомовний читач зможе впізнати цитату з одного тексту всередині іншого лише за умов її точного або майже точного відтворення саме з того перекладу, який набув популярності й відомості. При цьому ми знаємо велику кількість випадків існування декількох перекладів того самого твору певною мовою. Такі переклади часто відрізняються один від одного від першої до останньої літери. І якщо перед перекладачем стоїть завдання перекласти цитату та досягти при цьому максимального смислового й емоційного ефекту для іншомовного читача, ефективним убачається робота перекладача з корпусом паралельних текстів, який розуміємо як “єдність підмножини оригінальних текстів та підмножини їх перекладів на іншу(і) мову(и)” [1, с. 90].

Використання корпусу текстів надає можливість одночасного опрацювання великої кількості текстової інформації, відібраної за певними критеріями. Так, користувач може проаналізувати мовний матеріал за наступними критеріями: хронологічні параметри (час створення тексту, час виконання перекладу), частота вживання кожного з варіантів перекладу в текстах різних жанрів тощо. Зрозуміло, що ефективність використання корпусу при перекладі інтертекстуальних одиниць безпосередньо залежить від репрезентативності самого корпусу. На жаль, на сьогодні перекладачі української мови поки що не мають у своєму інструментарії фундаментального й репрезентативного корпусу паралельних текстів з української мови.

Високий потенціал корпусу паралельних текстів не зменшує ролі одномовних корпусів при перекладі інтертекстуальних одиниць. Часто в новому тексті відбувається зсув акцентів і семантики, змінюється актуалізація всього вторинного тексту або його певної частини. У випадку інтертекстуальності єдність імпліцитної та експліцитної складових висловлювання і тексту залежить від сукупності смислів творів, що взаємодіють. Саме одномовні корпуси надають перекладачу додаткову інформацію про предмет перекладу, допомагають покращенню його розуміння, актуалізують фонові знання перекладача. Такі корпуси також є важливим джерелом уточнення значення нестандартних висловів, цитат, відчуття тонких стилістичних та емоційно-експресивних нюансів тощо.

Сучасне перекладознавство не має розробленої алгоритмічної системи перекладу тексту з інтертекстуальною структурою, через що *перспективним* убачається вивчення можливостей використання корпусу паралельних текстів для аналізу системи інтертекстуальних зв'язків текстів оригіналу й перекладу на всіх мовних рівнях з урахуванням текстотвірних й стилістичних функцій інтертекстуальності.

Список використаних джерел

1. Демська О. Текстовий корпус : ідея іншої форми / О. Демська. – К. : НаУКМА, 2011. – 282 с.
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-Т, 2006. – 716 с.
3. Шевченко Л. І. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2014. – 380 с.